

De onafhankelijke klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg regio Eindhoven

is inzake de klacht 2025-52420 van:

De heer XXXX, geboren op XXXX, ten tijde van de klacht verblijvend in De Woenselse Poort, onderdeel van GGzE, tot het navolgende oordeel gekomen.

1. De procedure

De klachtencommissie ontving op 2 juni 2025 een klaagschrift, gedateerd op 2 juni 2025, van de heer XXXX, hierna te noemen klager.

De klacht richt zich volgens het klaagschrift tegen het rookverbod dat heeft gegolden voor klager van september 2022 tot december 2023.

Klager heeft zich laten bijstaan door mevrouw XXXX, patiëntenvertrouwenspersoon, hierna te noemen: 'PVP.

De klachtencommissie ontving een verweerschrift van mevrouw XXXX, regiebehandelaar ten tijde van het verblijf van klager en mevrouw XXXX, jurist, op 20 juni 2025, gedateerd op dezelfde dag.

De mondelinge behandeling van de klacht vond plaats op 26 juni 2025. Klager was aanwezig, de vervangende patiëntenvertrouwenspersoon mevrouw XXXX nam deel door middel van een videobelverbinding. Verder waren aanwezig mevrouw XXXX, de leden en de secretaris van de klachtencommissie. De regiebehandelaar was met kennisgeving afwezig.

2. Inhoud van de klacht

De klacht richt zich op:

- het rookverbod dat heeft gegolden in de instelling van juli 2022 tot december 2023.

3. Standpunt van klager

Klager vraagt de klachtencommissie om zijn klacht gegrond te verklaren. Hij stelt zich op het standpunt dat het rookverbod vanaf zijn komst in de kliniek in september 2022 hem schade heeft berokkend, vooral omdat het roken door het personeel van de kliniek werd gelijkgesteld met het gebruiken van drugs. Er werd bijvoorbeeld aan klager geroken of hij gerookt had en hij werd regelmatig gefouilleerd, er werd streng mee omgegaan wat klager meermaals als vernederend heeft ervaren. Dit zorgde voor veel stress, angst en spanning bij hem, alsmede slapeloosheid. De hulpmiddelen die door de instelling aan klager werden verstrekt om te kunnen stoppen met roken, werkten niet bij klager. Verder werd niet consequent met de methode om te stoppen met roken omgegaan, aldus klager.

Het roken geeft klager rust. Klager stelt zich op het standpunt dat conflicten en daaruit voortvloeiende maatregelen zoals een kamerprogramma voort zijn gevloeid uit het niet mogen roken, waardoor hij veel meer stress, angst en spanning ervoer dan normaliter het geval is.

Klager vindt dat sprake was van toegenomen spanningen met medewerkers van de afdeling en ook tussen cliënten onderling in de periode dat het rookverbod gold. Gedurende het rookverbod heeft klager minder groei kunnen doormaken en om die reden duurt zijn traject nu langer, voegt klager toe.

Klager heeft verzocht om mondelinge behandeling van zijn klacht over het rookbeleid, ook al worden dergelijke klachten voortaan schriftelijk behandeld, omdat hij wil laten weten dat het aangeleverde verweer niet klopt in zijn ogen. Hij geeft aan dat hij probeerde om meer blokken te krijgen toen hij niet mocht roken zodat hij afleiding kon krijgen om beter rookvrij te kunnen blijven. In het verweer staat dat klager daarom op plekken is geweest, waarvan hij stelt dat hij er nooit geweest is. Daarnaast was degene die extra blokken verzorgde ziek geworden, zij bleef 1,5 jaar ziek, waardoor klager in het geheel geen extra blokken heeft gekregen ter afleiding, aldus klager.

4. Standpunt van verweerster

Volgens verweerster blijkt uit de recente uitspraak van de Rechtspraak voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (hierna: RSJ) van 21 maart 2025 dat het rookverbod achteraf gezien niet onrechtmatig was. De argumenten uit die uitspraak geven aanleiding om de huidige klacht feitelijk ongegrond te verklaren en vergoedingen af te wijzen of te matigen.

Verweerster gelooft dat het rookverbod doelmatig was en ondersteunt deze zienswijze met een onderzoek dat is gepubliceerd in het jaar 2010 waaruit blijkt dat minder geweld voorkomt in instellingen waarin niet gerookt wordt. Daar komt bij dat in de genoemde uitspraak van RSJ getoetst wordt op veiligheid en orde, wat handvatten geeft om ook deze argumenten mee te laten wegen in plaats van uitsluitend gezondheidsredenen.

De instelling dient medewerkers en patiënten tevens te beschermen tegen de blootstelling aan sigarettenrook van de rokende patiënten. Om die reden is het rookverbod noodzakelijk voor de veiligheid binnen de instelling.

Voorts stelt verweerster dat het verzoek om schadevergoeding, bij gegrondverklaring van de klacht, dient te worden afgewezen dan wel gematigd dient te worden. Verweerster voert daartoe aan dat klager bij opname, toen hem werd medegedeeld dat een rookverbod gold, direct vroeg om nicotinevervangende middelen. In januari 2023 werd hiermee gestopt omdat klager deze niet gebruikte, is te lezen in de rapportages. Daarnaast wordt door verweerster aangevoerd dat de cannabisverslaving van klager in verband gebracht kan worden met de door hem genoemde problemen, ook al schrijft klager deze aan het rookverbod toe.

Verweerster verzoekt de klachtencommissie om de klacht ongegrond te verklaren en het verzoek tot schadevergoeding af te wijzen. In geval van gegrondverklaring van de klacht, verzoekt verweerster de hoogte van de schadevergoeding te matigen.

5. Bevoegdheid van de klachtencommissie

Aan klager was ten tijde van het indienen van de klacht de strafrechtelijke maatregel terbeschikkingstelling met dwangverpleging opgelegd. Op personen die om die reden zijn opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis zoals GGZE/De Woenselse Poort, is op grond van artikel 9:1 Wvggz de klachtprocedure van deze wet van toepassing. Klager klaagt over de beslissing over toepasselijkheid van de huisregels zoals bedoeld in artikel 8:15 Wvggz, zodat de klachtencommissie bevoegd is van de klacht van klager kennis te nemen.

6. De beoordeling van de klachten

Klager klaagt over het algehele rookverbod dat in de instelling gold in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De klachtencommissie neemt tot uitgangspunt dat de Rechtbank Oost-Brabant in haar uitspraak d.d. 30 november 2023 dit rookverbod onrechtmatig heeft verklaard.

De klachtencommissie heeft er kennis van genomen dat er inmiddels andere ggz- en penitentiaire instellingen in Nederland zijn die een algeheel rookverbod hebben ingesteld. Ook is de jurisprudentie op dit punt in ontwikkeling. Zo heeft de RSJ in twee uitspraken van 21 maart 2025 de klachten met betrekking tot het algehele rookverbod in de forensisch psychiatrische instelling Van Mesdag ongegrond verklaard. Ook heeft de rechtbank Amsterdam in een recente uitspraak van 10 juni 2025 overwogen en beslist dat een bij een andere Wvggz-instelling geldend algeheel rookverbod wél rechtsgeldig mocht worden ingesteld op basis van de aldaar geldende huisregels.

De klachtencommissie is van oordeel dat de betreffende uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025 en voormelde uitspraak van de Rechtbank Amsterdam er niet toe leiden dat het algehele rookverbod in de instelling in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023 thans wel als rechtmatig beoordeeld kan worden. Daaraan ligt het volgende ten grondslag.

De rechtspositie van klager in de instelling wordt beheerst door de Wvggz. Op basis van deze wet is de rechtbank de aangewezen beroepsinstantie ter zake van klachten over verplichte zorg en niet de RSJ. De uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023 is in kracht van gewijsde gegaan en er zijn geen recentere uitspraken van die rechtbank of de Hoge Raad bekend met een ander oordeel over het algehele rookverbod in de instelling in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023 blijft derhalve leidend voor de klachtencommissie ten aanzien van klachten over het algehele rookverbod in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De klacht van klager ziet op het algehele rookverbod in deze periode.

Met verweerster is de klachtencommissie van oordeel dat de klachten die hebben geleid tot de uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025 en van de Rechtbank Amsterdam d.d. 10 juni 2025 wel grote gelijkenissen vertonen met de onderhavige klacht. Ook heeft de instelling vergelijkbare afwegingen moeten maken tussen het zelfbeschikkingsrecht van rokende patiënten ten opzichte van het recht op lichamelijke integriteit van niet-rokende patiënten en medewerkers en de veiligheid binnen de instelling. Niettemin heeft de instelling in haar verweerschrift en ter zitting geen nieuwe feiten of omstandigheden naar voren gebracht op basis waarvan de klachtencommissie thans tot een ander oordeel komt dan de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023. Zo beschikt de klachtencommissie niet over een (actueel) onderzoeksrapport waarin de risico's van het (beperkt) toestaan van roken binnen de instelling voor de algehele veiligheid worden uiteengezet of geduid. Een dergelijk rapport was bijvoorbeeld wel voor handen in de zaken die hebben geleid tot de uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025. Daar komt bij dat door verweerster desgevraagd is aangegeven dat er niet een nieuw algeheel rookverbod geldt binnen de instelling, dan wel dat er op korte termijn een nieuw algeheel rookverbod wordt ingevoerd.

Hoewel het de klachtencommissie duidelijk is geworden dat de instelling het algehele rookverbod met de beste intenties voor haar patiënten en medewerkers heeft ingevoerd, zijn er thans geen termen aanwezig om een ander oordeel te vormen over het algehele rookverbod in de instelling in de periode van 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023, dan het oordeel van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023.

Gelet op het vorenstaande komt de klachtencommissie tot de slotsom dat de klacht van klager **gegrond** is.

7. Schadevergoeding

Nu de klachtencommissie de klacht van klager gegrond verklaart met betrekking tot het rookverbod, kent zij een schadevergoeding toe aan klager ten laste van de instelling omdat klager op basis van de overgelegde verpleegkundige rapportages maar vooral op basis van de door hem ter zitting persoonlijk gegeven toelichting aannemelijk heeft gemaakt dat het rookverbod voor hem gevoelens van stress, angst en spanning hebben veroorzaakt, bijvoorbeeld omdat hij meermaals werd aangesproken op het rookverbod, kennelijk werd 'gevolgd' ten aanzien van de vraag of hij rookwaar gebruikte of niet.

In beginsel sluit de klachtencommissie aan bij de uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant 7 juni 2024² en haar eerdere beslissing inzake 2024-039 bij het toekennen van een schadevergoeding (€ 100,- pr maand). Daarbij past de klachtencommissie wel matiging toe als daarvoor op basis van de concrete zaak aanleiding bestaat. In de onderhavige zaak past de klachtencommissie die matiging toe omdat anders dan de andere door haar beoordeelde zaken, in het geval van klager bij zijn opname het rookverbod al bestond zodat klager niet van het ene moment op het andere werd geconfronteerd met een rookverbod, daar waar hij eerder (in de instelling) wel mocht roken. Verwijzend naar haar oordeel in de klacht met zaaknummer 2025-52307 d.d. 26 juni 2025 kent de klachtencommissie aan klager een schadevergoeding toe van € 75,- per maand over de periode september 2022 tot en met 30 november 2023 ofwel 15 (maanden) x € 75,- = € 1125,-.

8. Beslissing

De klachtencommissie verklaart:

- de klacht van klager met betrekking tot het rookverbod dat heeft gegolden van juli 2022 tot december 2023

GEGROND;

- kent aan klager een schadevergoeding toe van € 1.125,- (€ 75,- voor iedere maand dat klager niet mocht roken) ten laste van de instelling.

Deze beslissing werd genomen te Eindhoven op 23 juli 2025 door de klachtencommissie, bestaande uit de heer XXXX, voorzitter, en de leden mevrouw XXXX en de heer XXXX, psychiater, in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, secretaris.